

Nushası 10 kuruş

Posta ücreti 40 Para

İstanbul

Senelik abonası

100 kuruş

Posta ücreti 10 kuruş

Şehremaneti Mecmuası

Şehremaneti tarafından ayda bir çıkarılır

Sihhî kısım

Kuş palazı aşısı

Kuş palazı yahut boğucu zebha vahim bir hastalıktır , intişar eder ve entanidir .

Hastalık boğazda neşvü nüma bulan mikropların ifraz ettikleri toksinin tahtı tesirinde olur . Çocukları bilhassa tehdit eder . Zira kuş palazı hayatlarının ilk beş yaşlarında bulunan çocukların katilidir .

« G . Ramon » ın keşfettiği ve ana-toksin denilen ve bu gün Fransada Pastör müessesesinin hazırladığı bu aşının sayesinde çocuklar kuş palazına karşı korunmaktadır .

Kuşpalazı aşısı kat'iyen zarar vermez, ve takriben iki ay zarfında da muafiyet tevli' eder ve bu çok uzun zaman sürer.

Aşı her yaştaki insanlara tatbik olunabilir . Fakat bilhassa çocuklara yapılmalıdır . Zira çocuklar kâhillere nazaran kuş palazına ekseriya daha çabuk yakalanırlar , İlk yaşlarda aşırı mutlaka yapmak lazımdır .

Bu aşının kat'iyen zararı olmayıp çok müessir bulunduğu bütün çocuk anne ve balalarına söylemelidir .

Çocukları kurtaracak yeğâne vasıta bu aşıdır . Bu korkunç musibeti bertaraf etmek için aşı hususunda hiç bir vechile terddüt göstermemelerini çocuklarla alâ-kadar olanlara telkin etmek mutlaka lazımdır . Zira kuş palaziyle başka türlü mücadele imkânı yoktur . Ancak bu aşı sayesinde ki beşeriyet tarihinde çok büyük tahribat yapan bu hastalığın ortalıktan kâmilan kalkması mümkün olabilecektir . Bir gün gelecek bu hastalık da ebediyen unutulmağa mahkum olacaktır .

Her devirde ve her memlekette kuş palazı yüz binlerce yavrunun hayatını yoketmiştir .

Maalesef bu vefeyat mikdarı teşhis vesâitinin tam olmasına ve seromle tedavinin mevcudiyetine rağmen gene

azalmamıştır . Bunu azaltacak , hatta yavrularımıza musallat olan bu müthiş afeti yok edecek yalnız ve yalnız aşırıdır .

Misal olarak Paris belediyesinin istatistiklerinden alınan şu bulasayı alıyorum Burada vefeyat miktarının sene be sene çoğaldığı görülecektir .

aded

1924 senesinde kuş palazından ölenler	159
1925 « « « «	185
1926 « « « «	243
1927 « « « «	273
1928 « « « «	318

Gene 1927 senesinde kuş palazına yakalananlar 3,348 kişidir . Bu mikdar 1928 senesinde 3,772 ye çıkıyor . Bu yekğnar müthiş bir hakikati ifade etmektedir .

Her halde bu miktar yapılan aşların sayesinde hiç kalmayacaktır .

Bundan 36 sene evel « Behring » tarafından hayvanlara kuş palazı mikrobu kültüründen bir mikdar zerk ile elde olunan hususi ve kuş palazına karşı müessir bir anti toksin keşf olunmuştur . Bu antitoksinin keşfinden beri kuşpalazı toksini üzerine (Rouz) ve (Yersin) in mühim mesâileri vardır .

Rouz ve rüfekası tarafından 1894 te Buda - Peşte kongresinde kuş palazının seromle tedavisi hakkında bir tebliğde bulunulmuş ve evvelce de kuş palazında görülen vefeyatin % 50 — 80 den yüzde 10 12 ye düştüğü bildirilmiştir . Tabii ilk gısayı kâziplerin yevmi tahaddüsü de yapılan seromlar daha müessirdir .

[3] Kuş palazı vahamet itibariyle hummayı tifoidi ile müsavidir . Bunun gayet vahim olan hastalıklar meyanında sayılmasıyledir ki vikaye için mücadele teşkilatı ihdas olunarak umumi hıfzıssıhhanın gösterdiği kaideler dairesinde aşı

keyfiyeti ilerletilmiştir . Bu tehlikeli hastalığın son bir kaç senedir lehlulhamt vikayesi usulleri bulundu ve bu aşı usulleri hemen her memlekette kabul edildi .

Paris tıp akademisinin 1927 senesi Künunu evvelinde S. Bernart âtideki temennilerini de ilave ederek bir teklifte bulundu :

« Kuş palazı geçen sene Fransada çok vahim bir şekil aldı ve vefeyat miktarı çoğaldı , Anatoksinin sayesinde olan kuşpalazı aşısı Fransada ve sair milletler arasında muvaffekiyetle tatbik edildi ve bunun müessir ve temamiyle zararsız olduğu görüldü . Bu usulün muntazam bir kaide tahtında çocuklar arasındave bilhassa çok sıklıkla bulundukları mekteplerde tatbikını istemek lâzımdır .

Buna şehirlerde ve vilâyetlerde esasen sıhhi teşkilati mevcent olan mekteplerde başlanmalıdır . »

Son senelere gelinceye kadar kuş palazından vikaye için hastaları tecrit usulü düşünülüyordu , bunu yapmak zordu . gerek marazı hasılat ve gerek bulundukları mahalleri temizlemek noksan yahut geç oluyordu . Fakat müessir bir vikaye vasıtası da olan kuş palazı seromunun vafı olarak tatbiki de hiç bir kanunla mecburi değildi . Bu da nihayet 3 - 4 hafta süren bir muafiyet veriyordu .

Sonra çocuklar gene hastalık tehlikesine maruz idi ve kuş palazına da yakalanıyorlardı .

Aşının tarihçesi oldukça uzundur . Bunu uzun uzadıya yazmaktan sarfı nazar ediyorum . 1906 dan beri çok yeni usuller tatbik edilmiş , toksin ile antitoksin bir arada zerkedilmeğe başlanmış ve muahharen bunların neticeleri de (Sehick) tarafından keşfedilen temülle kontrol edilmiştir .

Asıl 1923 de Pastör müessesesinde (Ğ. Ramon)ın anatoksini çok kımetli keşfi ile bulunması aşı keyfiyetinin bu günkü hali tekemmüle isal eyledi. Evvela hayvanlarda alınan şayanı dikkat neticeler karşısında insanlara tatbika başlandı ve mühim müvaffakiyetler elde edildi.

İnsanlarda 15 - 20 gün ara ile üç defada yarım, bir ve bir buçuk santimetre mükabı miktarında gittikçe miktarı artırılarak yapılan anatoksin zerkıyatının mühim bir muafiyet vermediği görüldü, neticeleri de şık teamül ile kontrol edildi.

Birinci zerkten 15 gün sonra aşılanların % 40 nisbetinde muafiyet kazandıkları, ikinci aşıdan gene 15 gün sonra bu mıkdarın % 85 - 88 nisbetinde çıktığı ve üçüncüden sonra % 97 - 98 muafiyet elde edildiği görüldü.

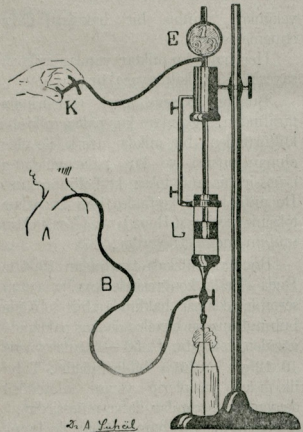
Bu aşıda ademi müveffakiyet ve muafiyetin husule gelmemesi nadirdir.

Bu gibi ender vak'alarda kuş palazı görölmesiyle lazım gelen tedbirler alınmalı ve aşılınmayanlarda yapıldığı gibi tedaviye başlamalıdır.

Anatoksin bir buçuk yahut iki ayda tam muafiyet verir. Son senelere gelinceye kadar yapılan kuş palazı toksin ve antitoksini mahlutiyle ancak 3 ay ile 6 ay arasında mütehavvil bir muafiyet elde edilirdi. Bu ise daha uzun bir muafiyet vermektedir. Diğer taraftan bu son aşıda hiç bir mühim fenalık da zuhura gelmemiştir. Yalnız % 10 vakayida umumi bir teamülden mütevellit hafif bir fenalık, kırıklık, 38 - 39 arasında mütehavvil hararet, aynı zamanda mevzii bir teamül olarak mahalli zerkın etrafında az çok dağılmış bir ihmîrar görölmüşür. Bütün bunlar az bir müddet sonra zail olur.

Memedeki yavrular müstesna bütün çocuklara ve bunların haricinde hayatın her hangi bir devresinde de bu aşı tereddütsüz tatbik olunabilir. Bir yaşından ufak olan çocukların kat'i değilse bile her halde tabii bir muafiyetleri vardır.

Bunun da valide kaniyle kazanıldığı muhakkaktır. Bu muafiyet 6 ncı aydan 12 nci aya kadar tedricen kayıp olmağa başlar. Sonra hastalığı kapmağa büyük bir istidat kazanırlar: Bu cihetten bunların uzviyetlerinin daimi bir muafiyet içinde korunması icap eder. Hastalığın en çok kapıldığı ve vefeyatın çok olduğu zaman 1 ile 5 yaş aralarıdır.

Aşı hastalığın salgın zamanlarında bütün çocuklara ve bunlardan uzak ve yakında bulunan ve tehlikeye maruz eşhasa da yapılmalıdır.

Her ne kadar hastalığı yakalamaya müstait olanlarla olmayanları (Şık) teamülü vasıtasıyla anlamak kabil ise de gerek Fransıya ve gerek sair memleketlerde hemen her çocuğun bütün tahsil çağının sonuna kadar hastalığı yakalamaya müstait olduğu görülmüştür.

Onun için hepsinin aşıya tabi tutulması lazımdır. Bunların yalnız şık teamülünün vereceği neticeye göre bir kısmını aşılayup bir kısmını aşlamamak keyfiyeti terciha sayan olabilir mi?

Bir yaştan sonra aşılanmayı bütün çocuklara teşmil etmek lazımdır. Bir kaç seve tekrar aşılanmaya hacet kalmaz. Bu zamanı tahdit etmek mümkün değildir. Her halde çok seneler devam etmektedir.

Aşı aileler tarafından memnuniyetle kabul edilmeğe layıktır. Hem büyük neticeleri vardır, hem de mühim ve ilmi bir keşiftir. Bu aşı sayesinde beşeriyet ictimai ve büyük bir felaketten daha kurtulacaktır. 1-3 yaşındaki çocuklar için bu aşığı değil yalnız ailelerde hatta yavruların muayene yerlerine, süt damlalarına, çocuk yuvalarına, valide ve çocuklara muavenet müesseselerine, ufak çocukları himaye yurtlarına, ıslahanelerine ve çocuk hastanelerine varıncaya kadar teşmil etmelidir.

3 Yaşından 6 yaşına kadar ana mektebi yaşı demektir. Ana mekteplerinin muallim ve müdürleri ve ziyaretçileri, mearif sıhhiye müfettişleri çocuk ailelerini ikaz edecekler, müessir propaganda yapacaklar, çocukları aşı olanlardan buralara almiyacaktırlar.

Büyük yaştaki çoçurlar için tali ve ali mektepler, çırak mektepleri, tali terbiye müesseseleri müdürleri de lazım gelen telkinatta bulunacaklardır.

Kuş palazı aşısı için cilt altına üç şırınga kâfidir. Fransada meccani aşı teşkilatı bütün çocuk hastanelerinde ve hatta tıp akademisinde mevcuttur.

Bununla beraber bütün çocuk müessesesine de teşmil edilmiştir. Aşı buradaki hekimler ve hasta bakıcılar tarafından yapılmaktadır.

Bunu her tarafa teşmil için vasi bütün propaganda vasıtalarıyla umumi zan ve itimadı kuvvetleştirmek lazımdır.

Gazeteler, radyo telefonlar, sinema filimleri ve saire bunu halka duyurmak için yegâne vattadır.

Aşının esası budur: kuş palazı toksini formol ilavesiyle 37 derecelik etüve konur ve yavaş yavaş toksinin kuvveti kayıp olur. Taze ve faal olduğu esnada gibi flokülasyon mukavemetini antitoksin muvacehesinde muhafaza eder.

Zararsız bir hale girer ve antijen hassası mevcuttur. Yeni bir madde haline inkılap eder ki buna da anatoksin derler.

Anatoksin fazla miktarda zerkolunabilir. Hiç bir ziyan vermez.

Hayvanlar kuş palazı toksinine karşı fazla hassastırlar. Bunlara münasip miktarda zerk kanlarında antitoksin bir maddeyi hasıl eder ve fail bir muafiyet kazanırlar.

Bu muafiyet çok sürer ve hatta katıdır.

Şimdi bu anatoksini bir yaşından itibaren bütün çocuklara teşmil etmek lazımdır.

Gençler ve kâhiller için de Şık teamülü müsbet gelenleri tercih etmek de muvafıktır.

Muafiyet ancak üç şırınga ile emin bir surette olur. Cilt altına olan her tarafa yapıla bilirsede hufrei fevkaşşevkiye yi tercih etmelidir.

1 inci şırınga (1/2) yarım santimetre mükâap ,

2 inci şırınga (1) bir santimetre mükâap (3 hafta sonra)

3 üncü şırınga (1,5) bir buçuk santimetre mükâap (iki hafta sonra)

Her hanği bir sebepten aşı serisi nerede kesilirse bil ahara bırakılan yerden tekrar başlanır . Bu şekilde tecrübelerin gösterdiği neticelere göre % 98 muafiyet muhakkaktır . Yalnız % 2 vakayide muafiyet hasıl olmamıştır ,

Birinci ve ikinci aşının ertesi ve ya daha ertesi günleri aşıhılarda % 5 - 10 arasında teamül görülür .

Aşıdan sonra husule gelen bu teamüller hiç tehlikeli değildir ,

Bunlar bilhassa gençlerde ve kâhillerde görülür . Çocuklardan mümkün olduğu kadar nadirdir .

Teamüller 24 - 48 saat kadar sürer .

Bu esnada odada istirahat etmek lazımdır .

Aşının yapılacağı yerler : Ateşli ve entani hastahıklarda aşının yapılmaması tercih olunur .

İstimali bil ahara her hanği bir seromun zerkına mani teşkil etmez .

Muafiyetin başlanğıcı ve devamı : anatoksinele muafiyet birinci şırıngadan biraz sonra başlar ve gittikçe artarak üçüncü şırıngadan sekiz gün sonra temam olur . Pek çok seneler ve hatta hayatın imtidadınca devam eder .

Kuş palazına karşı vikaye maksadiyle istimal : bir kuş palazı vak'asının ve hatta salgınının zuhurunu bekleme - melidir .

Ailelerde ve çocukların beraber yaşadıkları çocuk yurtlarında bunun derhal tatbiki icab eder . Zira bir salgın zuhu-

runda anatoksin aşisiyle bunu boğmak güçtür .

Salgın zamanlarda tatbiki :

Salgın halında vaki olarak tasfiye edilmiş 1000 vahdet antitoksini, yahut 10 santimetre mükâap kuş palazı seromu zerki zaruridir.

Bu ise derhal bir muafiyet verir.

Lakin bu 3 - 4 hafta kadar sürer.

Bu müddet zarfında antitoksinele aşılanarak bu tehlike de ber taraf edilir.

Birinci anatoksin şırıngası antitoksin ve yahut serom zerkından hir kaç dakika evvel yapılır. İkinci ve üçüncü şırıngalar da mutat arahklarla tekrar olunur.

Her vakit iyi hir nazaret altında bulunan tehlikeli yerlerde de doğrudan anatoksin zerk edilebilir. Tecrübelerin gösterdiği neticelere göre birinci vak'anın zuhuru anından itibaren ilk anatoksin zerki çocuklarda altı haftada muafiyet veriyor ve bu suretle sirayetin önüne geçilmiş oluyor.

Her aşılanan çocuğa son aşı tarihi üzerinden üç seri bittikten sonra bir de aşı vesikası verilir. Zira bu da çiçek aşısı vesikası gibi her vakit ve icabında aranabilir.

.*.*

Aşı Pariste çocuk hastanelerinde mutahassıslar tarafından bilhassa tıp akademisinin aşı şubesinde akademi azasından « Dr. » Comus » tarafından bilzat yapılmaktadır.

Kendisi resmini buraya dercettidiğim ve Kollen (Collen) fabrikasının yapmış olduğu otomatik rekor şırıngasını kullanıyor ve saatte 60 - 80 çocuk aşılayabiliyor.

Pastör müessesesinin hazırladığı ana-toksim kullanılmaktadır. Bunun 10 san-timetre mikâplık ampulleri vardır.

Otomatik şırınganın ucu bunundiline kadar getirilivör ve yukariki (E) kısmı çevrilerék icabına göre yarım, bir, ve ya bir buçuk santimetre mikâp kadar şırıngaya çekilivör.

Rakamlarla gösterilen kısım her bir çevrilişi yarım santimetre mikâp aşırı L şırıngasına çekmektedir.

İğneler herkes için ayırıdır ve ayrı tüblerde takım olunmuştur.

Fevkaşsevki hufreye iğne batırıldıgında K kısmı basıldıgında L pistonu aşağıya düşerek şırınganın havi olduğu aşırı B muakkam lastik borusundan geçerek cilt tahtına girer. Bu şekilde aynı şırınga ve aletin vaziyeti değıştirilme-yerek yalnız başka bir iğne ile şırıngaya çekilen aşırı tekrar değir bir çocuğa tatbik olunur.

Hem sür'atle ve hem de temiz olarak iş gören bu aletin sayesinde bir günde yüzlerce çocuğu aşılamak kabildir.

Tıp akademisinde Dr. kamüs (camus) ün bu usulü müvaffakiyetle tatbik etme-ktedir. Aşırı günleri haftada birdir.

Yaş gözetilmiyerek muracaat eden herkese Şık teamülü ile şüphilileri ayrı-mağa lüzum göstermiyerek yapılır.

Doktor (kamü) nün ifadesine göre çocukların beş altı gün sıra ile bu tea-mülü kontrol için getirilmesi mümkün olmıyormuş. Bu cihetle Şık teamülü müsbet ve menfi dahi gelecek olsa her-kese tatbik edilmektedir.

Esasen aşılana vakayıda bilahara yapılan Şık teamülü ancak yüzde bir veya iki müsbet netice vermektedir.

Yalnız muafiyetin zamanını tayin kat'iyen mümkün degildir. Her halde

uzun seneler devam ettiğı muhakkaktır demiştim. Çocuklarda ve büyüklerde yaş nazarı itibare alınmıyarak bütün şırıngalar yarım, bir, bir buçuk santimetre mikâp olmak üzere yapılmaktadır.

Muracaat eden çocuklar fişlere mu-kayyettir. ve sıra numaralarıyle mura-caat ebivörler. Fişlerde isimleri, aile namları, yaşları, adresleri ve bir de her aşırı ve miktarları yazılıdır.

Aşırı zamanları tarihlerle kayt olunup hıfz olunmaktadır.

Son aşırı müteakıp bir de vesika verilmektedir. Bir kaç gün evel her han-gi bir sebeple rahatsız olanların mutat aşırıları tehir olunmaktadır. İlk aşılana çocukların o akşam hararetleri derecesine bakılır. Eğer hararet olursa ertesi gün ve ateş olduğu müddetce de değir günler yatakta muhafaza edilir.

Doktor Kamünün yanına bir perşe-mbe günü aşılanacak çocuklar meyanın-da 70 yaşında bir ihtiyar Fransız da geldi, üçüncü aşırıya aşılandı. Bu adam-da şırıngalar her defasında çok teamül veriyormuş, anlatıp duruyordu. Ben doktora niçin bu ihtiyarı aşılayorsunuz; dedim. Cevaben: (İl a demande) aşılmak istedi dedi.

Buradan genç kızların ve kadınların da muracaatleri behemehal is'af olun-maktadır.

Halk bunun temamiyle zararsız ve aynı zamanda faydalı olduğu kanaat getirmiştir. Ve her haftada aşırı için mu-rcaat edenler çoğalmaktadır.

Bu aşırı artık umumileşmiş ve verdiğı şayani dikkat neticelerden dolayı çiçek aşırı gibi mühim aşırılar meyanına gir-miştir. Arada sırada görülecek münferit ve ya toplu vakayın tedavî etmek usulinden ziyade bu aşırı mecburen tamim

ile her çocuğu ve hatta çocuklarla münasebette bulunanları korumak maksadıyla gerek ailelerde gerek mekteplerde aşılmağa başlamalıdır.

Bu aşının memleketimizde de tamımı çok büyük faydaları mucip olacaktır.

Bu suretle kuş palzı vefeyatının önüne geçmek temamiyle kabil olacaktır

Çocuklar daima tehlike içinde değil büyük bir emniyet içinde yaşayacaklardır.

Bir memleketin istikbali demek olan yavrları bu şekilde sıyanet etmek lazımdır.

Bilbiyoğrafi :

1 — Conte la diphterie. Officenatinal), Hygien.

2 — I. Renaul. La vaccination anti-diphteripue,

O . N . H . S . 1928

Paris tıp fakültesi asistanlarından

Doktor
Ahmet Süheyl

